

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(ajustarea cadrului legal aferent instituționalizării Statului Major al Apărării)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*ajustarea cadrului legal aferent instituționalizării Statului Major al Apărării*) a fost elaborat de către Ministerul Apărării.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative a fost determinat de necesitatea ajustării cadrului legal din domeniul apărării naționale în vederea instituționalizării Statului Major al Apărării, ca urmare a intrării în vigoare la data de 25.08.2025 a Legii nr. 230/2025 ce vizează sistemul național de apărare, precum și armonizarea legislației conexe în contextul intrării în vigoare a Legii nr.248/2025 privind managementul situațiilor de criză (în vigoare din 01.09.2025) și Legii nr.249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova (în vigoare din 04.10.2025).

Aceste ajustări sunt indispensabile pentru asigurarea unei arhitecturi coerente de comandă și control în domeniul apărării, precum și pentru realizarea convergenței funcționale între autoritățile responsabile de menținerea ordinii publice, securității și apărării naționale, care fac parte din forțele destinate apărării naționale.

Astfel, proiectul de lege a fost elaborat având drept imperativ ajustarea cadrului legal aferent instituționalizării Statului Major al Apărării, ca organ central de conducere militară al Ministerului Apărării, ce asigură pe timp de pace actul de comandă militară al Armatei Naționale, conduce și coordonează activitatea diferitelor categorii de forțe, organizează și desfășoară pregătirea pentru luptă și exercițiile militare, în scopul supravegherii, avertizării timpurii, intervenției cu forțe și mijloace și reacției imediate la riscurile și amenințările în domeniul apărării, etc. Respectiv, în perioada stării de asediu și de război, asigură conducerea unitară prin planificarea, organizarea, coordonarea, evaluarea și controlul Forțelor Armate și a forțelor destinate apărării naționale, precum și prin executarea actelor de comandament cu caracter militar.

Acest fapt va contribui la sporirea capacităților instituționale la provocările de securitate la nivel regional și național, la riscurile și amenințările, inclusiv a celor hibride, la adresa apărării naționale și a securității militare, consolidând astfel capacitatea de reziliență a statului și a societății și asigurând credibilitatea statului ca furnizor regional și internațional de securitate, cu efecte directe pozitive și pentru mediul de securitate din Republica Moldova.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Necesitatea elaborării proiectului de lege este determinată de procesul de modernizare și perfecționare a sistemului de conducere militară, prin instituționalizarea Statului Major al Apărării ca structură centrală distinctă, cu atribuții clar delimitate, în conformitate cu standardele internaționale de organizare a apărării naționale.

Modificările practic sunt strict terminologice și organizatorice, fără a altera atribuțiile funcționale sau structura de personal.

Totodată, recunoscând contribuția efectivă a instituțiilor cu competențe în domeniul ordinii publice, securității și informațiilor în domeniul apărării naționale se propune modificarea cadrului legal special, ce vor integra aceste structuri în arhitectura națională de apărare în scopul consolidării capacității de reacție și a coeziunii instituționale.

Concomitent, în temeiul art.37 al Legii nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, pentru a asigura convergența funcțională în atingerea obiectivelor naționale de securitate proiectul conține multiple referințe la autoritățile publice de menținere a ordinii publice, a celor de asigurare a securității și a celor ale apărării naționale care sunt parte a forțelor destinate apărării naționale, ceea ce impune mobilizarea și conlucrarea strânsă a acestora. Această direcție strategică impune armonizarea legislației relevante.

Modificările propuse vizează uniformizarea terminologiei, dar și actualizarea unor componente instituționale (ex. Comisia de Stat pentru Încorporare, Comisia Centrală de Rechemisare), astfel încât acestea să corespundă organizării reale a autorităților publice și să reflecte funcțiile actuale ale Statului Major al Apărării.

Totodată, sunt armonizate prevederile referitoare la coordonarea între Ministerul Apărării, Statul Major al Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul Protecție și Pază de Stat și Inspectoratul General de Carabinieri, în vederea eficientizării acțiunilor în situații de asediu, război sau în cazul unei agresiuni armate.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege are drept scop perfecționarea și armonizarea cadrului normativ prin:

- substituirea „Marelui Stat Major al Armatei Naționale” cu „Statul Major al Apărării”, care sunt realizate în scopul implementării modificărilor efectuate la Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională;
- alinierea arhitecturii instituționale la modelele UE și NATO, unde Statul Major al Apărării reprezintă organul de comandă strategică distinct;
- asigurarea interoperabilității cu structurile militare ale partenerilor internaționali și consolidarea capacității de participare la mecanismele comune de planificare, instruire și conducere;
- specificarea în legislația specială a Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciului de Protecție și Pază de Stat

Inspectoratului General de Carabinieri, Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, Poliției de Frontieră, Poliției, Administrației Naționale a Penitenciarelor și respectiv Serviciului Vamal a atribuțiilor de asigurare a măsurilor de menținere a regimului stării de asediu sau de război și participării acestora la asigurarea acțiunilor de apărare a țării în cazurile declarării stării de asediu sau de război. Includerea acestor structuri în arhitectura națională de apărare este nu doar justificată, ci și necesară pentru consolidarea capacității de reacție și a coeziunii instituționale.

În acest sens, Strategia Securității Naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023, consacră, la punctul 10, subpunctul 3, principiul atingerii obiectivelor naționale de securitate prin mobilizarea și conlucrarea strânsă a organelor de menținere a ordinii publice, a celor de asigurare a securității și a celor ale apărării naționale.

Astfel, pe timp de pace, autoritățile specificate planifică, desfășoară activități și prezintă informațiile necesare pentru organizarea apărării naționale, în condițiile prevederilor art.9 alineatul (4), art.12, art.13 alineatul (1), art.14, art.18, art.30 alineatul (4), art.31, art.32, art.33 alineatul (1), art.34 alineatele (1), (2), (6) din art.37 alineatul (1) din Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, art.15, art.16 din Legea nr.1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, art.10 din Legea nr.1384/2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public.

La declararea stării de asediu sau de război și în caz de agresiune armată, autoritățile menționate execută misiuni de apărare națională pentru garantarea suveranității, independenței și unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale, în condițiile prevederilor art.9 alineatele (3)-(9), art.12, art.14, art.18, art.21, art.29 alineatele (3) și (4), art.30 alineatele (2)-(4), art.31, art.32 alineatul (1), art.34 și art.37 alineatul (2) din Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, prevederilor art.32, art.37, art.47, art.53 din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art.15, art.16 din Legea nr.1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, art.10 din Legea nr.1384/2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public;

- modificarea articolelor 8, 25 și 26 din Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională este propusă pentru aducerea prevederilor menționate în conformitate cu prevederile noi ce stabilesc denumirea, misiunea și activitatea Consiliului Național de Securitate din articolele 7, 12 și 15 din Legea nr.249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova. Din momentul declarării stării de asediu sau a stării de război, și în caz de agresiune armată, Consiliul Național de Securitate se transformă în Consiliul Suprem de Apărare, care activează conform Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Din momentul declarării stării de asediu sau a stării de război, și în caz de agresiune armată, în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și în unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special, se creează consilii teritoriale de apărare subordonate Consiliului Suprem de Apărare, care activează în conformitate cu atribuțiile prevăzute în articolele 30, 31, 45, 46 din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război;

- completarea articolului 33 cu alineatul (4)¹ în Legea nr.345/2003 vine să precizeze deciziile autorităților care aprobă și coordonează competențele de autorizare a folosirii și aplicării forței și de stabilire a regulilor de folosire și aplicare a forței de Ministerul Apărării, în concordanță cu prevederile articolelor 35 și 36 din Legea nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, reieșind din prevederile articolelor 23-27 și 29-32 din Legea nr.248/2025 privind managementul situațiilor de criză, care prevede că în perioada stării de alertă și stării de urgență, pot fi utilizate resursele umane și materiale disponibile ale Armatei Naționale (Forțelor Armate), în proiect se propune ajustarea prevederilor existente a articolului 33 alineatul (3) litera d) și completarea cu litera d)¹ din Legea nr. 345/2003 cu prevederile menționate a Legii nr.248/2025;

- excluderea de la articolul 35 alineatul (1) a cuvintelor ”și a instituțiilor Ministerului Apărării” rezidă din aducerea reglementărilor în concordanță cu prevederile art.32 alin.(2) a Legii nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate care prevede că instituțiile publice din sfera de competență a ministerului sau a altei autorități administrative centrale se constituie, se reorganizează și se dizolvă de Guvern, la propunerea ministrului sau a conducătorului autorității administrative centrale;

- modificarea articolului 21 alineatul (4) litera b) din Legea 162/2005 cu privire la statutul militarilor, este judicioasă în contextul în care se va efectua claritate în norma supusă modificării, prin care locatarii militari prin contract nu vor putea fi evacuați doar în situația în care aceștia au fost eliberați din serviciul militar prin contract la atingerea vârstei-limită de aflare în serviciul militar, cu dreptul la pensie și locuiesc singuri în locuința de serviciu;

- modificările operate la articolul 67 alineatul (2), prin care se extinde termenul de aplicare a sancțiunii disciplinare de la 6 la 12 luni din ziua comiterii încălcării (abaterii) este condiționată de complexitatea cercetării/investigării unor încălcări (abateri) disciplinare admise de către unii militari, fapt ce contribuie în final la evitarea aplicării sancțiunilor disciplinare. Corespunzător, termenul de 12 luni este corelat și cu termenul prevăzut la art.59 alin.(2) din Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;

- completarea articolului 25 alineatul (5) cu litera c) din Legea nr. 1245/2002 privind pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei urmărește, pe de o parte, să ofere militarilor angajați prin contract, care au dobândit dreptul la pensie, posibilitatea de a valorifica experiența acumulată de-a lungul carierei. Pe de altă parte, are scopul de a crea oportunități de angajare pentru tinerii aflați în căutarea unui loc de muncă, prevenirea plecării acestora peste hotarele țării în scopul găsirii unui job, precum și facilitarea încadrării tinerilor ofițeri absolvenți ai Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”. Totodată, măsura vizează facilitarea încadrării lor în funcții

militare în cadrul Armatei Naționale, contribuind astfel la acoperirea necesităților sectorului de securitate și apărare, în concordanță cu specializările dobândite.

În acest sens, comunicăm că această măsură este prevăzută și în art.55 alin.(1) lit.f) din Codul Muncii nr.154/2003, care prevede expres că cu persoanele pensionate, conform legislației în vigoare, pentru limită de vîrstă ori vechime în muncă (sau care au obținut dreptul la pensie pentru limită de vîrstă ori vechime în muncă) și nu sînt încadrate în cîmpul muncii, contractul individual de muncă poate fi încheiat pe durată determinată pe o perioadă de pînă la 2 ani, care, la expirare, poate fi prelungită de părți în condițiile prevederilor legislației;

- reformularea articolului 30 din Legea nr. 1245/2002 privind pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, prin stabilirea unei noi componente a Comisiei de Stat pentru Încorporare, care rezidă inclusiv de modificările recente ale cadrului normativ. În acest context:

1) excluderea șefului Centrului Serviciului Civil, este precedată de modificările operate la Legea nr.156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă), prin Legea nr.140/2025 pentru modificarea unor acte normative (migrarea autorităților administrative centrale);

2) substituirea textului "Inspectoratul General de Carabinieri" cu textul "Ministerul Afacerilor Interne" este efectuată în temeiul subpct.7 pct.5, subpct.7 pct.28 al Strategiei de reformare a Trupelor de Carabinieri pentru anii 2017-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.357/2017, prin care s-a efectuat reformarea Trupelor de Carabinieri, trecând progresiv la profesionalizarea personalului din această instituție și îndeplinirea serviciului exclusiv pe bază de contract (cu excluderea serviciului în termen). În context, se propune menținerea în componența Comisiei a unui reprezentant al Ministerului Afacerilor Interne, ce va asigura sprijinul logistic și controlul teritorial în procesul de încorporare, inclusiv gestionarea resurselor umane și mobilizarea propriu-zisă în structurile ministerului, inclusiv în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri;

3) includerea unui reprezentant al Ministerului Educației și Cercetării este imperativă în procesul de identificare a tinerilor apti pentru serviciul militar în termen și respectiv, facilitarea procesului educațional în scopul însușirii cunoștințelor și formării deprinderilor militare și tehnico-aplicative, dezvoltării sentimentelor patriotice și formării principiilor morale, precum și în scopul educării lor civice;

4) modificarea denumirilor autorităților publice centrale este efectuată ca rezultat al reorganizării acestora, în temeiul Legii nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate;

- amendamentele propuse la art.7 din Legea cu privire la răspunderea materială a militarilor vin să se ajusteze prevederilor art.60 din Codul administrativ, care prevede – unificarea termenilor pentru finalizarea procedurii administrative și de finalizare a cercetărilor administrative în cazul depistării unui prejudiciu material. În acest sens, se ajustează termenii derulării și prelungirii cercetării administrative, fapt care va exclude neclaritățile apărute la aplicarea practică a normelor legale;

- modificarea articolului 2 alineatul (3) din Legea nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova este imperativă în contextul corelării acestuia cu modificările operate la art.33 din Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională și respectiv prevederilor Legii nr. 231/2025 privind securitatea spațiului aerian național; - excluderea cuvintelor „care nu constituie contravenție sau infracțiune,” și cuvintelor „dacă acestea nu sunt luate la evidență ca infracțiuni și incidente” din articolul 40¹ alineatul (1) din Regulamentul disciplinei militare, aprobat prin Legea nr.52/2007 este necesară pentru corelarea prevederilor articolului 40¹ alineatul (1) cu prevederile articolului 40¹ alineatul (3) și cu prevederile articolului 42 alineatul (3) din Regulamentul disciplinei militare. Completarea articolului 40¹ alineatul (2) cu litera y), ce prevede abaterea disciplinară „neexecutarea ordinului (dispoziției) comandantului (șefului) dat în modul stabilit, dacă aceasta nu constituie infracțiune” vine să asigure realizarea prevederilor articolului 6 litera c), articolului 9 din Regulamentul disciplinei militare.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Nu este aplicabil. Intervenția legislativă este necesară pentru uniformizarea terminologică.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Implementarea proiectului va asigura claritate juridică și uniformitate terminologică în toate actele normative ce reglementează activitatea autorităților din domeniul apărării naționale și securității militare. În plus, noile formulări vor elimina suprapunerile de competențe și vor îmbunătăți cooperarea interinstituțională între Ministerul Apărării și Statul Major al Apărării, precum și între acestea și alte autorități și instituții din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Proiectul nu are impact asupra bugetului public național, nu presupune cheltuieli bugetare suplimentare și se va realiza în limitele alocațiilor bugetare stabilite Ministerului Apărării.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil.
4.4. Impactul social
Actualizarea cadrului normativ contribuie la consolidarea transparenței și responsabilității instituționale în domeniul apărării, precum și la creșterea coerenței acțiunilor statului în situații de criză, mobilizare sau război. Prin redefinirea clară a rolurilor și competențelor autorităților implicate, se întărește încrederea publicului în capacitatea instituțiilor statului de a răspunde eficient la provocări de securitate.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu sunt afectate.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Se respectă principiul egalității de gen.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Întru respectarea prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Apărării (www.army.md), secțiunea – Transparența decizională și pe platforma particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative/15427 Respectiv, anunțul privind consultarea publică a proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Apărării (www.army.md), secțiunea – Transparența decizională și pe platforma particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15427 Proiectul legii urmează a fi avizat de către Președinția Republicii Moldova, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Mediului, Serviciul de Informații și Securitate și Serviciul de Protecție și Pază de Stat. Propunerile și recomandările expuse în avizele recepționate vor fi reflectate în sinteza la proiect.
7. Concluziile expertizelor
Conform prevederilor art.35 - 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege urmează a fi prezentat Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție și expertizei juridice.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul de lege se încorporează în sistemul actelor normative în vigoare, este corelat cu prevederile cadrului legal în vigoare, cu care se află în conexiune, iar modificările propuse nu afectează concepția generală sau caracterul unitar al actelor.

Adoptarea proiectului va impune actualizarea și armonizarea tuturor actelor normative și regulamentelor interne care fac referire la Statul Major al Apărării, în concordanță cu denumirile actualizate, funcțiile și atribuțiile acestora.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Urmare a aprobării proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (ajustarea cadrului legal aferent instituționalizării Statului Major al Apărării) va urma elaborarea cadrului normativ, inclusiv celui intern pentru punerea în aplicare a noului cadru normativ, prin: revizuirea regulamentelor și actelor departamentale; adaptarea sistemelor informaționale și a bazelor de date interne în vederea reflectării noilor denumiri instituționale; actualizarea fișelor de post și procedurilor interne; etc..

Ministru

Anatolie NOSATÎI